

**Vabariigi Valitsuse määruse
„Suigu looduskaitseala kaitse-eeskiri” eelnõu
SELETUSKIRI**

1. Sissejuhatus

Looduskaitseseaduse (edaspidi ka *LKS*) § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ja kehtestada ala kaitsekord. Eelnõukohase määrusega muudetakse olemasoleva looduskaitseala kaitsekorda, liidetakse alaga olemasolev lendorava püsielupaik ja kehtestatakse uus kaitse-eeskiri.

Suigu looduskaitseala (edaspidi ka *kaitseala*) asub Lääne-Viru maakonnas Vinni vallas Suigu külas.

Kaitseala moodustati Rakvere Rajooni TSN Täitevkomitee 17. märtsi 1976. a otsusega nr 71 „Looduskaitse reservaatide moodustamise kohta rajoonis” ürgmetsa kaitseks moodustatud looduskaitse reservaadil põhjal. 1999. aastal lisandus algele alale lahustükk ja moodustati Suigu looduskaitseala, mille eesmärk oli kaitsta põlismetsi ning kaitsealuseid liike ja nende elupaiku. Vabariigi Valitsuse 21. detsembri 1999. a määrusega nr 409 „Suigu looduskaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine” kinnitati alale kaitse-eeskiri. Suigu lendorava püsielupaik on moodustatud keskkonnaministri 14. juuli 2006. a määrusega nr 52 „Lendorava püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri”.

Vastavalt looduskaitseseaduse § 91 lõikele 1 kehtivad enne selle seaduse jõustumist kaitse alla võetud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord seni, kuni looduskaitseseaduse alusel kehtestatakse uued kaitse-eeskirjad. Seega ei võeta määrusega kaitse alla uut ala, vaid kinnitatakse kaitse all olevale alale kehtivate õigusaktide kohane ja kaitse-eesmärkide säilimiseks vajalik kaitsekord.

Eelnõukohase määrusega muudetakse looduskaitseseaduse § 13 lõike 1 alusel olemasoleva looduskaitseala piire, kaitse-eesmärke ja kaitsekorda. Looduskaitsealale liidetakse 48,2 ha suurune lendorava püsielupaik. Muudatuse on tinginud vajadus tagada nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (edaspidi *loodusdirektiiv*) I lisas nimetatud metsaelupaigatüüpide ja alal leiduvate kaitsealuste liikide kaitse. Moodustatav kaitseala hõlmab täielikult Natura võrgustikku kuuluva Suigu loodusala.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti looduskaitse osakonna kaitse planeerimise büroo kaitse planeerimise spetsialist Imbi Mets (tel 329 5543, e-post imbi.mets@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti looduskaitse osakonna kaitse planeerimise büroo juhtivspetsialist Riina Kotter (tel 503 7128, e-post riina.kotter@keskkonnaamet.ee). Eelnõu õigusliku ekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna jurist Reelika Metshein (tel 5697 7994, e-post reelika.metshein@keskkonnaamet.ee), keeleliselt on toimetanud Siiri Soidro (tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee). Keskkonnaministeeriumi kontaktisik eelnõu ministeeriumitevahelisel kooskõlastamisel ja kinnitamisel on Marika Erikson (tel 626 2880, e-post marika.erikson@envir.ee).

2. Eelnõu sisu, piirangute ja kaitse alla võtmise põhjendus

2.1. Kaitse-eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Kaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta metsaökosüsteemi, elustiku mitmekesisust ja kaitsealuseid liike ning elupaigatüüpe, mida loodusdirektiiv nimetab I lisas. Need on vanad loodusmetsad (9010*)¹ ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*). Lisaks kaitstakse esmatähtsa liigina loodusdirektiivi II lisas nimetatud ja I kaitsekategooriasse kuuluvat lendoravat (*Pteromys volans*) ja tema elupaiku ning laialehist nestikut (*Cinnia latifolia*) ja tema kasvukohti.

Vastavalt looduskaitseseaduse §-le 7 on loodusobjekti kaitse alla võtmise eeldused selle ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus või rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus ning linnu- ja loodusdirektiivi rakendamine. Suigu looduskaitseala kaitse all olemise eelduseks on alale eesmärgiks seatud väärtuste ohustatus ja haruldus ning loodusdirektiivi rakendamine.

Haruldased ja ohustatud looduslikud metsakooslused. Kaitseala paikneb põlisel metsamaal. Kaitsealal asuvad esmatähtsad elupaigatüübid vanad loodusmetsad (9010*) ning vähemal määral soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*). Need elupaigatüübid on haruldaste ja ohustatutena lisatud loodusdirektiivi I lisse ning märgitud esmatähtsate elupaikadena, mille kaitse tagamisel on Euroopa Liidul (edaspidi *EL*) ja selle liikmesriikidel eriline vastutus. **Vanad loodusmetsad**, mida mujal Euroopas nimetatakse ka läänetaigaks, hõlmavad eeskätt puutumatu või väheste inimõjuga vanu metsi, aga ka looduslikult uuenenud hiljutisi põlendikke katvaid nooremaid puistuid. Vanades loodusmetsades leiavad elupaiga paljud ohustatud liigid, eriti samblad, samblikud, seened ja selgrootud loomad. **Soostuvad ja soo-lehtmetsad** on laiamahuline elupaigatüüp, millesse kuuluvad nii soostuvad metsad, (päris)madalloometsad kui ka lodumetsad, mis kasvavad tasasel maal, laugetes nõgudes või nõlvade jalamil, kus põhjavesi on maapinna lähedal. Mõlemad elupaigatüübid ja nende iseloomulikud puistud on intensiivse metsamajanduse ja melioratsiooni tõttu muutunud Euroopa boreaalses piirkonnas haruldaseks ning seetõttu on ohustatud ka paljud nende kooslustega seotud liigid.

Lendorav (*Pteromys volans*) on varjatud eluviisiga ja seetõttu ka üks vähetuntumaid imetajaid Eestis. Liik on põhjapoolkeral elav näriine, Euroopas leidub liiki vaid Soomes, Eestis, Põhja-Lätis ja Venemaal. Eestis on lendorav kahaneva levilaga liik, kelle peamine eluala on tänapäeval Virumaa keskosa rabade ümbruse vanad metsad. Lendorava eelistatud elupaigad on vanemad, üle 50-aastaste haabadega segametsad ja haavikud, kus puistu koosseisus on vähemalt teises rindes kuusk ning kus leidub pesitsemiseks sobivaid õõnsustega puid. Eesti punase nimestiku järgi on liik ohualtis seisus ning looduskaitseseaduse alusel määratud haruldase ja hävimisohus oleva liigina I kategooria kaitsealuste liikide hulka². Lendorava olulisemad ohutegurid on sobivate elupaikade ehk vanade metsade vähenemine, metsas leiduvate õõnsate puude vähenemine ning eriti suur oht on lageraied lendoravate elupaikades ja nende vahetus läheduses³. Lendorav on katusliik, kellega samas elupaigas elavatest vanadest

¹ Elupaigatüübi nimetuse järel sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt loodusdirektiivi I lisale. Tärniga (*) on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid.

² Vabariigi Valitsuse 2004. a määrus nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu“ § 4 lg 2 p 17.

³ Lendorava (*Pteromys volans*) kaitse tegevuskava. Kättesaadav veebis: https://www.envir.ee/sites/default/files/lendorava_ktk_eelnou_kodukale.pdf.

haabadest sõltuvad samblad, samblikud ja seened, haava õõntes pesitsevad kakud, rähnid, väike-kärbsenäpid, varjuvad nahkhiired, maapinnal kasvab vanade leht- ja segametsade käpalisi, tarnu ja kõrrelisi.

Laialehine nestik (*Cinnia latifolia*) on II kaitsekategooria katteseemnetaim⁴, mitmeaastane kõrreline, mille kasvukohaks on niisked varjulised sõnajala ja angervaksa kasvukohatüüpi segametsad ja soostunud metsad. Eestis kasvab nestik oma levila edelapiiril: seda pole Lätis ega Lõuna-Rootsis. Eesti punase nimestiku järgi on liik ohualtis seisus, seda ohustab peamiselt metsamajanduslik tegevus (raied ja kuivendamine). Laialehise nestiku soodsa seisundi tagamiseks on vajalik elupaiga säilitamine ja võimaluse korral kasvuala loodusliku veerežiimi taastamine.

Loodusdirektiivi rakendamine. Loodusdirektiivi eesmärk on kaitsta ohustatud loomaliike ja nende elupaiku ning aidata kaasa looduse mitmekesisuse säilimisele ja taastamisele. Loodusdirektiivi artikli 6 punkti 1 kohaselt tuleb liikmesriikidel kehtestada direktiivi lisades nimetatud elupaigatüüpide ning liikide ja nende elupaikade kaitseks kaitsemeetmed, mis vastavad nende elupaigatüüpide ja liikide ökoloogilistele nõudlustele. Suigu looduskaitseala kattub kogu ulatuses Suigu loodusala (EE0060216) ning kuulub üleeuroopaliselt kaitsealade võrgustikku Natura 2000. Loodusala eesmärk on loodusdirektiivi I lisas nimetatud vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), rohunditerikaste kuusikute (9050) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*) elupaigatüüpide kaitse ja II lisas nimetatud liikide hariliku lendorava (*Pteromys volans*) ja laialehise nestiku (*Cinna latifolia*) kaitse, mis on ühtlasi Eesti riigi rahvusvaheline kohustus.

2012. aasta Metsaruum OÜ tehtud inventuurile tuginedes tehakse ettepanek arvata Suigu loodusala eesmärkidest välja vanad laialehised metsad (9020*) ja rohunditerikkad kuusikud (9050). Vanadele laialehiste metsadele vastavaid kooslusi kaitsealal ei esine. 2001. aasta Natura elupaikade inventuuri käigus määratud rohunditerikaste kuusikute esinemisalasid korrigeeriti 2012. aastal ning määrati ümber vanadeks loodusmetsadeks.

Lisaks eespool nimetatud loodusväärtustele on Suigu looduskaitseala kaitse all hoidmine oluline alal leiduvate teiste haruldaste ja ohustatud liikide kaitseks. Keskkonnaregistri andmetel on kaitsealal registreeritud kahe kaitsealuse linnuliigi ja ühe putukaliigi elupaiku: linnudirektiivi I lisasse ja II kaitsekategooriasse kuuluv laanerähn (*Picoides tridactylus*) ja III kaitsekategooriasse kuuluv laanepüü (*Bonasa bonasia*) ning II kaitsekategooriasse kuuluv männisinelane (*Boros schneideri*). Alal leidub II kaitsekategooriasse kuuluva õrna tarna (*Carex disperma*) kasvukohti ning III kaitsekategooriasse kuuluvaid liike – harilikku ungrukolda (*Huperzia selago*), laialehist neiuvaipa (*Epipactis helleborine*) ja harilikku kopsusamblikku (*Lobaria pulmonaria*). Kogu looduslal leidub ohtralt III kaitsekategooriasse kuuluvat ning vääriselupaikade indikaatorliiki sulgjat õhikut (*Neckera pennata*). Kõikide nende liikide eraldi kaitse-eesmärgiks seadmine ei ole vajalik, sest eesmärgiks olevate elupaikade ja koosluste kaitseks kehtestatav sihtkaitsevööndi kaitsekord tagab ka nende kaitse.

Must-toonekurg (*Ciconia nigra*) pesitses kaitsealal edukalt enne 2001. aasta tormi. Pesa hävis tõenäoliselt tormis ja praegu liik alal ei pesitse. Liigi elupaigaks sobivad vanad loodusmetsad ning soostuvad- ja soolehtmetsad on alal jätkuvalt kaitse all.

⁴ Vabariigi Valitsuse 2004. a määrus nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu“ § 5 lg 3 p 29.

Kaitsekorra väljatöötamisel on lähtutud kaitse-eesmärgina nimetatud liikide ja koosluste ökoloogilistest nõudlustest. Kaitse-eeskirjas sätestatud kaalutusõiguse teostamisel saavutatakse teiste kaitsealuste liikide kaitse-eesmärk (LKS § 14 lõige 2) LKS §-s 55 sätestatud isendikaitse kaudu. Nende liikide puhul tuleb kaitseala valitseja nõusolekul lubatud tegevusteks ja kaitseala valitseja nõusolekuta keelatud tegevusteks nõusolekut andes arvestada, et kavandatud tegevus ei oleks vastuolus LKS §-s 55 sätestatud isendikaitse põhimõtetega. Isendikaitse väldib konkreetsete isendite surmamist, kahjustamist ja hävitamist, kuid ei taga nende liikide elupaikade säilimist sellises mahus, et oleks tagatud nende liikide püsiv pikaajaline säilimine nende levikualal.

2.2. Kaitse alla võtmise otstarbekus

Kaitseala on osaliselt kaitse all olnud alates 1976. aastast ürgmetsa kaitseks moodustatud looduskaitse reservaadina, 1999. aastast lisandus algsele alale lahustükk ja moodustati Suigu looduskaitseala. 2004. aastal esitati Suigu looduskaitseala koos lendorava püsielupaigaga Natura 2000 võrgustikku kui Suigu loodusala (pindala 130,9 ha). Kaitseala ja neid ümbritsevad metsamassiivid on põline metsamaa. Kaitsealast läände jääb Tudusoo looduskaitseala. Suigu looduskaitseala püsielupaigaga liitmisel ja jätkuval kaitse all hoidmisel on oluline tähtsus loodusliku mitmekesisuse säilitamisel ning lendorava elupaikade ja loodusdirektiivi metsaelupaigatüüpide kaitse eesmärgil. Piirnevad metsad on intensiivselt majandatavad.

Kaitse-eeskirja alusel on kaitseala eesmärgid haruldased ja ohustatud looduslikud metsakooslused: vanad loodusmetsad (9010*) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*), mille on määratud metsaelupaigatüüpide inventuuri käigus OÜ Metsaruum 2012. aastal. Loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpe inventeeriti 107,7 ha-l, mis moodustab 78,4% kaitseala kogupindalast. Suuremas osas on tegemist hea või väga hea esinduslikkusega vanade loodusmetsadega. Lisaks on 5,5 ha-l inventeeritud potentsiaalseid metsaelupaikasad. Kohati on ala mõjutatud kuivendusest. 1962.–1966. aastal ümbritseti rabad piirdekraavidega ja ehitati välja lausalisi kuivendussüsteeme. Tartu Ülikoolis loodusgeograafia vanemteaduri Ain Kulli juhtimisel Eesti 20-s soos tehtud uuringute põhjal on kuivenduskraavide tugeva mõju ulatuseks rabades ja rabametsades saadud 90 m ning nõrk mõju võib avalduda veel u 200 m kaugusel kraavist⁵. Kaitseala väärtuslikud puistud ja ümbruskonna Tudu metskonna metsad said tugevasti kannatada 2001. aasta tormis. Enne tormi oli tegemist küpsete märkimisväärtete dimensioonidega puistutega ning põhiosal kaitsealast oli igasugune inimtegevus puudunud vähemalt 25 aastat. Praegu on kaitseala puistutes loodusliku häiringu ala, kus suur hulk loodusväärtusi ja elupaiku on säilinud koristamata lamapuidu, tüügaste ja vanade üksikpuudena.

Suigu looduskaitseala on elupaigaks lendoravale. Keskkonnaregistrisse on kantud lendorava leiukoha vaatlusi alates 1997. aastast, kui registreeriti liigi tegevusjäljed. Aastate kaupa on leiukoha vaatlusi regulaarselt tehtud. Peressaare sihtkaitsevööndis asub keskkonnaregistrisse kantud 4 ha suurune lendorava elupaik. 2001. aasta tormis hävis osa liigi elupaigast ja viimasel viiel aastal ei ole asustusjälgi leitud. Lähimad registreeritud lendorava elupaigad jäävad linnulennult 700 m ja 1500 m kaugusele, mis tähendab, et kaitsealal ja ümbritseval alal kasvavad vanade haabadega kuusikud on liigile tüüpiline elupaik ning oluline ühendav koridor erinevate elupaigametsade vahel. Lendorava elupaikade kontrollimine asurkonna üldise seisundi hindamiseks jätkub riikliku seire käigus.

⁵ Kull, A. „Soode ökoloogilise funktsionaalsuse tagamiseks vajalike puhvertssoonide määratlemine pikaajaliste häiringute leviku piiramiseks või leevendamiseks, II etapp“, Tartu, 2016. Kättesaadav veebis: https://www.kik.ee/sites/default/files/uuringud/aruanne_sfl_8286_projekt.pdf.

Suigu looduskaitsealaga Suigu lendorava püsielupaiga liitmine ja ala jätkuv kaitse all hoidmine on põhjendatud ka asjaoluga, et tegemist on Natura 2000 võrgustikku kuuluva alaga – kaitseala piir ühildatakse Suigu loodusala piiriga.

2.3. Kaitstava loodusobjekti tüübi valik

Kaitseala peamine kaitse-eesmärk on metsaökosüsteemi, elustiku mitmekesisuse, elupaikade ja liikide kaitse looduslike protsesside kaudu. Edaspidi rakendatakse kaitstava loodusobjekti tüübina jätkuvalt looduskaitseala. Hoiuala kaitsekord ei võimalda vajaliku piirangu rakendamist (nt ehitamine, jahi reguleerimine). Püsielupaigana kaitstakse ainult konkreetse liigi elupaika, mitte erinevate väärtustega looduskompleksi. Kaitseala territooriumile ei jää selliseid kultuuripärandiobjekte, mis looksid vajaduse kultuuripärandi kaitseks, seega ei valita ala tüübiks ka rahvusparki.

2.4. Kaitstava loodusobjekti välispiir ja vööndite piirid

Kaitseala piiritlemisel on lähtutud põhimõttest, et kaitsealasse on hõlmatud kaitset vajavad loodusväärtused ning ala piirid peavad olema looduses selgelt tuvastatavad ja üheselt mõistetavad. Seetõttu on piiritlemisel kasutatud selgepiirilisi ja ajas vähe muutuvaid objekte (metsasihid, kraavide kaldad). Kohtades, kus maastikulised alused puuduvad, on piiritlemisel kasutatud mõttelisi sirgeid. Koordinaadid on esitatud tasapinnaliste ristkoordinaatidena meetermöödistikus ja geodeetilisel kujul. Kaitseala piir on kantud kaardile, kasutades alusena Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja 2020. aasta maakatastri andmeid.

Moodustatava Suigu looduskaitseala pindala on 131,6 ha. Kaitseala paikneb kogu ulatuses riigimaal Tudu metskond 6 katastriüksusel (tunnus 90005:002:0530). Kaitseala koosneb kolmest lahustükist ja on kogu ulatuses tsoneeritud sihtkaitsevööndisse. Vabariigi Valitsuse 21. detsembri 1999. a määrusega nr 409 moodustatud Suigu looduskaitseala pindala on 82,8 ha. Kaitsealaga liidetakse Suigu lendorava püsielupaik, mille pindala on 48,2 ha. Suigu lendorava püsielupaik moodustati keskkonnaministri 14. juuli 2006. a määruse nr 52 § 2 lõike 2 punkti 4 alusel. Lisaks korrigeeritakse ala piiri vastavalt uuemale põhikaardile, mille tulemusena kaitstava ala pindala suureneb 0,6 ha võrra. Kaitseala välispiir kulgeb looduses paremini jälgitavate objektide järgi (nt kraavid ja sihid). Kaitseala ja püsielupaiga liitmise eesmärk on tagada parem kaitse lendorava elupaikadele ja metsaelupaikadele ning seetõttu tsoneeritakse lendorava püsielupaiga piiranguvöönd sihtkaitsevööndisse, kus metsa majandamine on keelatud.

Kaitseala põhjapoolne lahustükk, Suigu sihtkaitsevöönd, pindalaga 72,5 ha, asub Tudu metskonna kvartalites TU222 ja TU223. Sihtkaitsevöönd on moodustatud loodusdirektiivi metsaelupaikade kaitseks, vanadest loodusmetsadest on 50 ha A-esinduslikkusega ja 31 ha B-esinduslikkusega (elupaiga esinduslikkus: A – väga kõrge väärtusega, B – kõrge väärtusega, C – keskmise väärtusega). Puuliikidest kasvavad seal kuusk, haab, kask ja sanglepp, kohati ka saar. Enamik puid on üle saja aasta vanad, vahemikus 133–165 aastat. Umbes 30 ha ulatuses jäi alal 2001. aastal tormimurd koristamata. Peamiselt on tegemist angervaksa, vähemal määral karusambla-mustika metsakasvukohatüübiga. Sihtkaitsevööndi kirdeosa läbib u 470 m ulatuses Tagajõgi, mis on Suigu/PÜ-20Tuduküla eesvoolu kraav (kood 1105990010240). Sihtkaitsevööndi piiritlemisel on kasutatud Eesti

põhikaardile märgitud maastikuobjekte, nagu metsasihid ja kuivenduskraavid. Vööndi loodenurgas koordinaatidega 59,15491934 ja 26,81339038 ning kirdenurgas koordinaatidega 59,15576285 ja 26,83009345 on piiriks kraavide servad ning põhjaservas metsasiht ja neid ühendav mõtteline sirge (kraavid ja siht on vööndist välja jäetud). Loodenurgast algab välispiir punktist koordinaatidega 59,15491934 ja 26,81339038 kulgedes mööda mõttelist sirget lõunasse punktini koordinaatidega 59,14810184 ja 26,81492513. Edasi ida ja põhja poole kulgeb piir mööda kvartalite vahelist metsasihti (sihid on vööndist välja jäetud).

Kaitseala lõunapoolne lahustükk, Peressaare sihtkaitsevöönd, pindalaga 12,2 ha, asub Tudu metskonna kvartali TU299 eraldistes 1–3. Sihtkaitsevöönd on moodustatud lendorava elupaiga ja loodusdirektiivi metsaelupaikade kaitseks. Vanad loodusmetsad katavad ala 100% ja on hinnatud A-esinduslikkusega. Puuliikidest kasvavad seal peamiselt kuusk, haab, kask, sanglepp ja hall lepp. Suures osas on tegemist noorte metsadega vanuses 19–45 aastat, üksikpuudena on kuuse, kase ja haava vanus kuni 138 aastat, tegemist on tarna-angervaksa metsakasvukohatüübiga. Noore metsa osakaal on tingitud 2001. aasta tormist, pärast seda toimus looduslik uuendus ja tormimurd jäeti koristamata. Vööndi põhja- ja läänepiir kulgeb piki kvartalitevahelist metsasihti (sihid on alalt välja jäetud), idapiiriks on eraldise 3 ja 4 vaheline piir, mis algab punktist koordinaatidega 59,12710696 ja 26,81118809 kulgedes mööda mõttelist sirget lõunasse punktini koordinaatidega 59,12339064 ja 26,81213983. Lõunapiiriks on Kruusoja Mustoja/PÜ-20Tuduküla eesvoolu kraavi (kood 11060400100900041) põhjaserv (eesvool on vööndist välja jäetud).

Kaitseala läänepoolne lahustükk, Peressaare sihtkaitsevöönd, pindalaga 46,8 ha, asub Tudu metskonna kvartalis TU283. Sihtkaitsevöönd on moodustatud lendorava püsielupaiga liitmisel kaitsealaga. 2001. aasta tormi tagajärjel hävis püsielupaigas vähemalt 15 ha metsa, mis alalt koristati. Väärtuslikumad puistud asuvad püsielupaiga kagu- ja lõunaosas. Puuliikidest kasvavad seal peamiselt haavad, sanglepad, kased ja männid vanusega kuni 100 aastat, tegemist on jänesekapsa-mustika ja angervaksa metsakasvukohatüübiga. Vööndis on loodusdirektiivi metsaelupaikadest esindatud vanad loodusmetsad A-, B- ja C-esinduslikkusega ning soostuvad soo- ja lehtmetsad 4 ha ulatuses C-esinduslikkusega. Kohati on ala mõjutatud kuivenduskraavidest, mille tõttu on esinduslikkus ja looduskaitseline väärtus saanud madalama hinnangu. Vööndi piiritlemise aluseks kasutati looduses parema jälgitavuse huvides kvartali piiri asemel sellega kattuvaid metsasihte (sihid on vööndist välja jäetud).

2.5. Kaitsekord

2.5.1. Kaitsekorra kavandamine

Kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud metsaelupaikade inventuuri (Metsaruum OÜ, inventeerija Marje Talvis), mis tehti Suigu looduskaitseala ja Suigu lendorava püsielupaiga (Suigu loodusala) kaitsekorralduskava koostamisel 2012. aastal. Arvestatud on ka lendorava elupaiganõudlusi, riikliku seire andmeid ning lendorava püsielupaikade kohta koostatud ekspertiisi (Lendorava elupaikade ja olemasolevate ning kavandatavate püsielupaikade ekspertiis. Rennel, L. 2014). Kaitse-eeskirja koostamisel on arvestatud ka kaitsekorra mõju loodusala kaitse-eesmärkidele ning Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi ning on proportsionaalsed muude huvide suhtes.

Kaitseala kaitse-eeskiri seab kitsendused omandiõigusele (Eesti Vabariigi põhiseaduse, edaspidi PS) § 32). Keskkonda mõjutava tegevuse õigusliku regulatsiooni aluseks on PS §-st 5 tulenev loodusvarade ja loodusressursside kui rahvusliku rikkuse säästva kasutamise põhimõte. Elu- ja looduskeskkonna säästmise ja sellele tekitatud kahju hüvitamise kohustus tuleneb PS §-st 53. Tulenevalt PS §-dest 5, 32 ja 53 ning keskkonnaseadustiku üldosa seaduse ja looduskaitseseaduse alusel võib omandiõigust piirata. Omandiõiguse põhiollemuse säilimiseks peavad seadusest tulenevad piirangud olema proportsionaalsed ehk piirangu eesmärgi saavutamiseks sobivad, vajalikud ja mõõdukad. Kaitse-eeskirjaga piirangute seadmise eesmärk on alal leiduvate loodusväärtuste säilimine. Ühtlasi täidetakse loodusdirektiivist riigile tulenev kohustus tagada loodusväärtuste kaitse Natura 2000 võrgustiku alal. Neid eesmärke saab lugeda õiguspäraseks, kuna abinõud, mis soodustavad eesmärgi saavutamist, on õiguslikult sobivad: kaitseala moodustamine ja loodusväärtusi kahjustavatele tegevustele piirangute seadmine aitab kaasa kaitseala eesmärkide täitmisele. Abinõu on vajalik, kui eesmärki ei ole võimalik saavutada mõne teise isikut vähem koormava abinõuga, mis on vähemalt sama efektiivne. Kaitse-eeskirja regulatsiooni eesmärgi (loodusväärtuste säilimine) täitmiseks ei ole muid vähemalt sama efektiivseid, kuid isikuid vähem koormavaid meetmeid. Abinõu mõõdukuse üle otsustamiseks tuleb kaaluda ühelt poolt isikutele antud õigusesse sekkumise ulatust ja intensiivsust, teiselt poolt aga eesmärgi tähtsust. Eesti ja Euroopa loodusväärtuste säilimine on oluline eesmärk. Alale kaitse tagamisega ja tegevustele piirangute seadmisega ala loodusväärtused säilivad, loodusväärtusi kahjustavate tegevuste elluviimisel need hävivad.

Metsandusala ettevõtluse korral on teada risk, et tegevust ei saa võimaldada juhul, kui see kahjustab loodust või elukeskkonda. Ettevõtlusvabadus ei anna isikule õigust nõuda rahvusliku rikkuse ega riigi vara kasutamist oma ettevõtluse huvides. Kuna kaitseala paikneb tervenisti riigi omandis oleval maal, ei ole alal ettevõtlushuvi probleemiks.

Järgnevalt on esitatud kitsenduste kaupa põhjendused, miks need piirangud on vajalikud.

Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal leiduvate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi ning on proportsionaalne saavutatavale efektile. Kaitseala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärade ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks sihtkaitsevööndiks. Nii looduskaitseala kui ka kaitsealaga liidetav püsielupaiga ala hõlmab metsakooslusi, mis asuvad keset intensiivselt majandatavaid metsi ning millel on oluline tähtsus metsaelupaigatüüpide kaitse-eesmärgi puhul ja loodusliku mitmekesisuse säilimisel. Metsaelupaikade puhul on tegemist metsadega, mille esinduslikkuse hinnang on nii A, B kui ka C (väga esinduslik, esinduslik ja keskmise esinduslikkusega). Esinduslikkuse hinnangut langetavad ala läbivad kuivenduskraavid, kuid nende mõju väheneb ajaga. Kaitseala lõuna- ja läänepoolsel lahustükil on registreeritud lendorava elupaik.

Kaitse-eeskirjaga muudetakse ala kaitsekorda. Peressaare sihtkaitsevööndis tühistatakse liikumiskeeld 15. märtsist kuni 1. septembrini, mis on kehtestatud alal varem pesitsenud must-toonekure kaitseks. Tõenäoliselt hävis pesapuu 2001. aasta tormis ja praegu must-toonekurg alal ei pesitse, seetõttu ei ole liikumiskeelu kehtestamine põhjendatud.

Kaitseala seniste piiride muutmiseks ja kaitsekorra uuendamiseks tunnistatakse kehtetuks Vabariigi Valitsuse 21. detsembri 1999. a määrus nr 409 „Suigu looduskaitseala kaitse-eeskirja ja välispiiri kirjelduse kinnitamine”. Muudatus tehakse ka keskkonnaministri 14. juuli 2006. a määruses nr 52 „Lendorava püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri”: paragrahvi 2 lõike 2 punkt 4 tunnistatakse kehtetuks.

Kaitse-eeskirjas ei ole reguleeritud kalapüüki ning pilliroo ja adru varumist, kuna kaitsealal puuduvad kalastamiseks kasutatavad veekogud ning seal ei leidu pilliroogu ega adrut. Selleks sobivate veekogude puudumise tõttu ei käsitleta kaitse-eeskirjas ka veesõidukitega sõitmist.

Kaitsealal ei ole poollooduslikke kooslusi ja seetõttu ei käsitleta kaitse-eeskirjas nendega seotud tegevusi.

2.5.2. Sihtkaitsevöönd

2.5.2.1. Sihtkaitsevööndi eesmärgid

Peressaare sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on metsakoosluste loodusliku seisundi säilitamine, neile omase liigi- ja vanusestruktuuri hoidmine, looduse mitmekesisuse ja kaitsealuste liikide elupaikade kaitse. **Suigu sihtkaitsevööndi** kaitse-eesmärk on kaitsealuste liikide elupaikade kaitse ja metsakoosluste looduslikkuse taastamine, pärast taastamistõid tagatakse koosluste areng üksnes loodusliku protsessina.

Peressaare sihtkaitsevööndi moodustab ala lõunapoolne lahustükk, mis oli kaitse all juba varem sihtkaitsevööndina, ning liidetav läänepoolne lendorava püsielupaik, kus on kaardistatud kaitse-eesmärgiks olevad metsaelupaigatüübid ja mille varasem kaitsereežiim oli piiranguvöönd. Alal kasvavad üle 50-aastaste haabadega segametsad ja haavikud, kus puistu vähemalt teises rindes kasvab kuuski ja kus leidub pesitsemiseks õõnsustega puid, mis on sobilik elupaik lendoravale. Vööndi metsad on hinnatud A–C-esinduslikkusega vanadeks loodusemetsadeks ja vähemal määral soostuvateks ja soo-lehtmetsadeks. Vööndi pindala on 59 ha, lendorava elupaiganõudluse tõttu on liigile sobiva metsaosa suurus vähemalt 28 ha, mis vastab 3–4 emaslooma kodupiirkonnale. Ehkki liigi leidumise kohta ei ole alal viiel viimasel aastal andmeid, on puistu lendoravale pesitsemiseks sobilik ja sihtkaitsevööndi kaitsekorra kehtestamine otstarbekas. Peressaare sihtkaitsevööndis võib lubada kujundusraiet, kui see on vajalik lendorava elutingimuste parandamiseks. Vööndi põhjaosas on 2001. aasta tormi tõttu praegu liigile sobimatud lagedad alad ja väga noored puistud, mida saab kujundusraietega lendoravale sobivamaks muuta, näiteks suurendada hooldusraietega haava osakaalu.

Suigu sihtkaitsevööndi, mis oli kaitse all juba varem sihtkaitsevööndina, olulisem kaitseväärtus on loodusdirektiivi elupaigatüüp vanad loodusemetsad, mis on hinnatud A-esinduslikkusega ja mille kaitse-eesmärgi tagada nende metsade areng üksnes loodusliku protsessina on võimalik saavutada loodusliku sihtkaitsevööndi režiimi rakendades. Alal leidub kraavitust, kirdenurka läbib maaparandussüsteemi eesvool u 480 m ulatuses ja metsamassiivi läbib vanale raudteetammile rajatud metsa väljaveotee. Vööndis on registreeritud kaks kaitsealust linnuliiki, laanerähn ja laanepüü, ning kaitsealune mardikaliik männisinelane.

2.5.2.2. Lubatud tegevused sihtkaitsevööndis

Kaitse-eeskirja kohaselt on inimestel lubatud viibida, korjata marju, seeni ja muid metsa kõrvalsaadusi kogu kaitsealal. Kaitsealal on lubatud jahipidamine. Need on tegevused, mis ei kahjusta kaitseala eesmärgiks olevaid kooslusi ja liike ning nende elupaiku.

Sihtkaitsevööndis on lubatud kuni kümne osalejaga rahvaürituse korraldamine. Rohkem kui kümne osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Selline regulatsioon on vajalik, et kaitseala valitseja saaks seada tingimusi ürituse toimumisele nii, et see ei kahjustaks ala kaitseväärtusi. Kaitsealal ei ole ettevalmistatud õppe- ja matkaradu

ega muid kohti, mis sobiksid ümbritsevale loodusele ja elustikule mõju avaldamata massiürituse korraldamiseks. Külastuskorralduslike rajatiste järele puudub vajadus, sest ala asub inimasustusest eemal ja külastajaid satub sinna harva. Rahvaürituse korraldamisega seotud leevendus on tehtud eeskätt teadus- või õppeotstarbel korraldatavate koolituste ja matkade läbiviimiseks. Sedalaadi üritused toimuvad väikestele gruppidele ja harva, seega ei kahjusta see leevendus kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamist.

Kaitsealal on lubatud sõidukiga sõitmine teedel. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid ja maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitseala valitsemise ja kaitse korraldamisega seotud tegevusel, kaitseala valitseja nõusolekul teostataval teadustegevusel ning kaitse-eeskirjaga kaitseala valitseja nõusolekul lubatud töödel. Leevendused sõidukitega ja maastikusõidukitega sõitmiseks tulenevad looduskaitseseaduse § 30 lõikest 3. Suigu sihtkaitsevööndit läbib vanale raudteetammile rajatud metsa väljaveotee. Lisatud erisus sõitmise lubamiseks kaitse-eeskirjaga lubatud töödel võimaldab sõidukit või maastikusõidukit kasutada metsa väljaveotee servas olevate kraavide hooldamisel või eesvoolu hoiutöödel, mõlemad tööd vajavad kaitseala valitseja nõusolekut.

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus, et võimaldada looduskaitseliste tööde tegemist kaitsealuste liikide elupaikade seisundi parandamiseks. Peressaare sihtkaitsevööndis võib lubada kujundusraiet, kui see on vajalik lendorava elutingimuste parandamiseks, näiteks suurendada hooldusraietega haava osakaalu.

Loodusliku veerežiimi taastamine kaitseala valitseja nõusolekul võimaldab sulgeda Peressaare sihtkaitsevööndis asuvaid kohaliku mõjuga kuivenduskraave, kui selleks vajadus ilmneb.

Suigu sihtkaitsevööndis on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud olemasoleva Suigu/PÜ-20Tuduküla maaparandussüsteemi eesvoolu hoiutööd. Eesvool teenindab kaitseala ümbritsevate tulundusmetsade kuivendusvõrku ja selle hooldamine on oluline seal vajaliku veerežiimi säilitamisel. Kaitseala valitseja saab anda nõusoleku kaldaalalt puittaimestiku raiumiseks, veejuhtmest sette eemaldamiseks ja voolutakistuste eemaldamiseks. Voolutakistuseks olevate üksikute langenud puude või prügi kraavist eemaldamiseks pole kaitseala valitseja nõusolek vajalik. Sihtkaitsevööndis olevaid 1962.–1966. aastal rajatud kraavide hooldamine ei ole lubatud.

Kaitseala valitseja nõusolekul on lubatud olemasolevate rajatiste hooldustööd. Säte võimaldab seada tingimusi vana raudtee tammi kohale metsamaterjali väljaveoks ehitatud tee hooldamiseks. Tee paikneb Suigu sihtkaitsevööndis Tudu metskond 6 katastriüksuse koosseisus. Kaitseala asub riigimaal, kus ei ole ühtegi majapidamist ega hoonet, seega ei ole tarvidust kaitse-eeskirjaga lubada hoonete hooldustöid.

2.5.2.3. Keelatud tegevused sihtkaitsevööndis

Kaitsealal on keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine, arvestades määruses sätestatud erisusi. Keelatud on tegevused, mis ei lähtu sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärkidest, kuna tegevuste käigus võivad hävida kaitsealused liigid ja kooslused, mille säilitamine on sätestatud kaitse-eesmärgina. Vastavalt majandustegevuse seadustiku üldosa seadusele on majandustegevus iga iseseisvalt teostatav, tulu saamise eesmärgiga püsiv tegevus, mis ei ole seadusest tulenevalt keelatud. Tegevus, mille suhtes on kehtestatud teatamis- või loakohustus,

loetakse samuti majandustegevuseks ka juhul, kui selle eesmärk ei ole tulu saamine. Seega kõik kaitse-eeskirja sihtkaitsevööndite peatükis reguleeritud tegevused, mis on määrusega lubatud või lubatud kaitseala valitseja nõusolekul ja mida tehakse tulu saamise eesmärgiga, ning tegevused, mis on lubatud või lubatud kaitseala valitseja nõusolekul ja millega kaasneb teatamis- või loakohustus, on kaitseala sihtkaitsevööndis lubatud majandustegevus. Kaitse-eeskirjaga ei tehta olulisi leevendusi majandustegevuse ja loodusvarade kasutamise puhul, kuna need tegevused seaksid ohtu kaitseala loodusväärtuste säilimise. Majanduslikeks huvideks oleks piirkonnas metsa majandamine. Metsaraied hävitaksid kaitsealuste liikide elupaigad või halvendaksid nende seisundit ja killustaksid looduskooslusi.

Kaitsealal on keelatud uute ehitiste püstitamine, välja arvatud kaitseala valitseja nõusolekul rajatise püstitamine kaitseala tarbeks. Kaitseala tarbeks on vajalik paigaldada tähiseid või infotahvleid. Looduskaitseseadus annab võimaluse lubada tee ja tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamist kaitsealal paikneva kinnistu tarbeks, samuti hoonete püstitamist kaitseala tarbeks. Kaitse-eeskiri ei näe ette muude ehitiste kui kaitseala tarbeks rajatiste püstitamist kaitseala sihtkaitsevööndis, kuna sihtkaitsevööndite maa on riigimetsamaa ning kaitsealuste liikide elupaigaks ja hoonete püstitamiseks ei ole vajadust ega sobivaid kohti. Hoonete püstitamise keeld on vajalik loodusdirektiivi ja kaitsealuste liikide elupaikade soodsa seisundi tagamiseks. Hoonete püstitamisega kaasnev ehitustegevus killustab elupaiku ja kaotab sidususe elupaikade vahel, mis võib viia liikide ja nende elupaikade hävimiseni.

Kaitsealal on keelatud telkimine ja lõkke tegemine. Alal puuduvad ettevalmistatud lõkke- ja telkimiskohad ja neid ka ei planeerita rajada. Kaitseala asub inimasustusest eemal ja külastajaid satub sinna harva ning külastuskorralduslike puhkerajatiste järele puudub vajadus.

2.5.3. Tegevuste kooskõlastamine kaitseala valitsejaga

Tegevused, mis on keelatud, kui selleks ei ole kaitseala valitseja nõusolekut, on määratud looduskaitseseaduse § 14 lõike 1 alusel. Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teha maakorraldustoiminguid, kehtestada detail- ja üldplaneeringut, lubada ehitada ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustuslikku ehitist, anda projekteerimistingimusi ja ehitusluba ning rajada uut veekogu, mille pindala on suurem kui viis ruutmeetrit, kui selleks ei ole vaja anda veeluba, ehitusluba ega esitada ehitusteatist, ning jahiulukeid lisasööta.

Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis kaitse-eeskirja kohaselt vajab kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamist või kaitseala seisundit. Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmisel tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit, ei teki isikul, kelle huvides nimetatud tegevus on, vastavalt haldusmenetluse seadusele õiguspärast ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

Praktikas on tingimuste esitamine kõige enam kasutatav võte, millega välditakse kaitsealadel majandustegevuse kahjustavat mõju. Arvestades, et Suigu looduskaitseala on väikese pindalaga ja seejuures peaaegu kogu ulatuses kaetud väärtuslike metsaelupaikadega, siis on vähe tõenäoline, et kaitseala valitseja saab ala kaitse-eesmärke silmas pidades määruse § 8 lõikes 2 nimetatud tegevusi lubada. Samas on looduskaitseseaduse § 14 lõikega 1 antud kaitseala valitsejale kaalutusõigus, kuna tegevuse lubamine või mittelubamine sõltub konkreetsest

olukorrast.

3. Menetluse kirjeldus

Eelnõukohase määruse menetlus viidi läbi keskkonnaministri 29. septembri 2008. a käskkirjaga nr 1353 algatatud haldusmenetluses.

Avalikul väljapanekul tutvustati kaitse-eeskirja eelnõud ja seletuskirja 9.–30. juulil 2020. a. Dokumentidega oli võimalik tutvuda Keskkonnaameti veebilehel www.keskkonnaamet.ee ja Vinni valla kodulehel www.vinnivald.ee. Kuulutus ilmus üleriigilise levikuga ajalehes Õhtuleht ja kohalikus ajalehes Virumaa Teataja 9. juulil. Ametlikes Teadaannetes ilmus kuulutus 6. juulil numbriga 1626053. Parandusettepanekud ja seisukohad paluti Keskkonnaametile esitada hiljemalt 30. juuliks. Teavituskirjad saadeti Vinni Vallavalitsusele, Riigimetsa Majandamise Keskusele, Keskkonnainspeksioonile, Maa-ametile ja Eestimaa Looduse Fondile. Kirjad sisaldasid teadet, et kui vastuväiteid ega parandusettepanekuid kirjas nimetatud tähtjaks ei esitata, arvestatakse, et menetlusosalistel vastuväited puuduvad. Lisaks tehti kirjas ettepanek arutada asja ilma avaliku aruteluta. Avalikku arutelu ei toimunud, sest soovi selle korraldamiseks ei esitatud.

Tabel 1. Kaitse-eeskirja eelnõule esitatud ettepanekud ja seisukohad (Keskkonnaamet – KeA).

Ettepaneku tegija	Ettepaneku sisu	Tulemus/vastus
MTÜ Eesti Metsa Abiks	1. Tehti ettepanek taastasustada must-toonekure elupaik ja mitte kaotada kaitsealal seniseid liikumispääsmeid.	Ettepanekuga ei arvestatud. Selgitati, et must-toonekure pesapuu hävis 2001. a tormis ning elupaiga omadused muutusid seetõttu liigile sobimatuks. Kaitseala on ka edaspidi liigile potentsiaalne elupaik, kus on rakendatud sihtkaitsevööndi kaitsekord ning kus külastust praktiliselt ei esine. KeA ei rakenda alale ajalist liikumispääsmeid, kuna keskkonnaregistris ei ole liigi leiukohti registreeritud, samas puistu on taastumisvõimeline ning elupaik säilib.
	2. Väideti, et kogu looduskaitseala ulatuses on soovitatav mitte lubada kujundusraiet ning töödega tuleks olla äärmiselt ettevaatlik ja lasta teha need täieliku järelevalve all.	Selgitati, et lendorava elutingimuste parandamiseks võib lubada kujundusraiet, et puistu koosseisu suunata, nt suurendada hooldusraietega haava osakaalu. Kõik võimalikud tegevused, sh kujundusraied, toimuvad kaitseala valitseja, KeA kooskõlastuse alusel, kellel on õigus esitada nõudeid ja tingimusi tehtavatele töödele ning kujundusraie planeeritakse kaitsekorralduskavaga ja viiakse läbi kaitse-eesmärkidest lähtuvalt.
	3. Tehti ettepanek laiendada kaitseala lendorava elupaikade ümbruses.	Ettepanekuga ei arvestatud.

	4. Tehti ettepanek kaotada kuivenduskraavid, et parandada looduskaitselist väärtust.	KeA analüüsib enne plaanitavaid muudatusi alal kehtivat kaitsekorda ja piire lähtuvalt loodusväärtustest. Muudatuste kavandamisel lähtutakse üldisest põhimõttest tagada loodusväärtuste kaitse olemasolevatel kaitsealustel objektidel. Kaitsealasid laiendatakse üldjuhul ainult väga põhjendatud juhtudel, nt kui ala kaitse alla mitte võtmine ohustab kaitsealuse liigi säilimist või seisundit Eestis/Euroopas. Selgitati, et kaitseala kaitse-eeskirja eelnõu § 7 lg 5 p 3 alusel on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud loodusliku veerežiimi taastamine, seega on eeskirjast lähtuvalt kaitsekorralduskavaga võimalik kraavide sulgemist planeerida.
--	---	--

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud järgmisi EL õigusakte:

1. EÜ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taime- ja loomastiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50);
2. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ ehk loodusdirektiivi artikli 2 lõike 1 kohaselt on nimetatud direktiivi eesmärk looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taime- ja loomastiku kaitsmisega kaasa aidata bioloogilise mitmekesisuse säilimisele EL liikmesriikide territooriumil. Loodusdirektiivi artikli 3 lõigete 1 ja 2 kohaselt luuakse Euroopa ökoloogiline võrgustik Natura 2000, mille loomisse annab oma panuse iga liikmesriik võrdeliselt sellega, millisel määral leidub tema territooriumil loodusdirektiivis nimetatud looduslikke elupaigatüüpe ja liikide elupaiku.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekirj” lisa 1 punkti 2 alapunktile 404 on Natura 2000 võrgustiku loodusala esitatud Suigu loodusala, mis hõlmab Suigu looduskaitseala ja Suigu lendorava püsielupaika. Seetõttu tuleb Suigu looduskaitsealal tegevuste kavandamisel hinnata nende mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

Suigu loodusala on kinnitatud Natura 2000 võrgustiku alaks Euroopa Komisjoni 12. detsembri 2008. a otsusega 2009/94/EÜ, millega võeti vastavalt nõukogu direktiivile 92/43/EMÜ vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade teine ajakohastatud loetelu (teatavaks tehtud numbri K(2008) 8046 all, ELT L 043, 13.02.2009, lk 245–392). Viimati ajakohastati boreaalse biogeograafilise piirkonna loodusala nimekirja Euroopa Komisjoni 24. märtsi 2020. a rakendusotsusega (EL) 2020/494, millega võeti vastu boreaalses biogeograafilises piirkonnas asuvate ühenduse tähtsusega alade loetelu kolmeteistkümnes

uuendatud versioon (teatavaks tehtud numbri C(2020) 1713 all, ELT L 111, 8.04.2020, lk 1–175).

Pärast määruse jõustumist tehakse Euroopa Komisjonile ettepanek arvata Suigu loodusala kaitse-eesmärkidest välja vanad laialehised metsad (9020*) ja rohunditerikkad kuusikud (9050). Elupaigatüüpide varasem määratlus oli ebatäpne. Vanadele laialehistele metsadele vastavaid kooslusi kaitsealal ei esine. 2001. aasta Natura elupaikade inventuuri käigus määratud rohunditerikaste kuusikute esinemisalasid korrigeeriti inventuuriga 2012. aastal ning määrati ümber vanadeks loodusmetsadeks.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse mõju on positiivne loodus- ja elukeskkonnale, aidates looduskeskkonna säilitamisega kaasa inimeste põhivajaduste ja elukvaliteedi tagamisele. Määrus aitab paremini tagada piirkonna metsaelupaikade ja I kaitsekategooria liigi lendorava kaitset. Kehtestatav kaitsekord arvestab ala eesmärgiks olevate väärtuste kaitse vajadusi ja selle rakendamine tagab nende säilimise.

Uue kaitse-eeskirja kehtestamine aitab kaasa rahvusvaheliste kohustuste täitmisele, seega on mõju välissuhetele positiivne. Looduse mitmekesisuse ehk elurikkuse säilitamise ja suurendamise vajaduse sätestavad nii Euroopa 2020 kui ka Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava. Sellest tulenevalt on elurikkuse vähenemise peatamiseks ja taastamiseks kinnitatud EL elurikkuse strateegia aastani 2020 (KOM(2011)2441), mis seab liikmesriigile konkreetsed ja mõõdetavad eesmärgid elurikkuse (liikide ja elupaikade seisundi) parandamiseks aastaks 2020. Kinnitatav õigusakt toetab otseselt nende eesmärkide saavutamist.

Suigu looduskaitseala on juba riikliku kaitse all, mistõttu puudub määruse jõustumisel oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele. Määruse jõustumine ei too kaasa uute organisatsioonide moodustamist.

Planeeringud tuleb kooskõlla viia kehtestatud õigusaktidega. Seega mõjutab määruse kehtestamine ka kehtestatud planeeringuid. Teadaolevalt vastuolusid kehtivate planeeringutega ei ole, mistõttu oluline mõju selles küsimuses puudub.

Vastavalt maamaksuseaduse §-le 4 kaasneb eelnõu jõustumisega kohaliku omavalitsuse maamaksutulude vähenemine. Maamaksuseaduse § 4 lõike 3 kohaselt hakkab maamaksusoodustus kehtima kaitse-eeskirja jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuaril. Maamaksuseaduse § 4 lõike 1 punkti 11 kohaselt kaitsealade sihtkaitsevööndi maalt maamaksu ei maksta ja § 4 lõike 2 kohaselt looduskaitseaduse §-s 31 sätestatud piiranguvööndi maalt makstakse maamaksu 50% maamaksumäärast. Maamaksu lackub Vinni vallavalitsusele ligikaudu 130 eurot aastas vähem, kuna täiendavalt arvatakse sihtkaitsevööndisse 46,8 ha maid.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 20 võib riik kinnisasja omanikuga kokkuleppel omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Suigu looduskaitsealal eramaid sihtkaitsevööndis ei ole, seega maa omandamise kulusid riigieelarvest ei teki. Metsatoetuste kulusid ei kaasne, sest kaitsealal ei ole eramaid, tegemist ei ole toetuskõlbliku alaga. Kaitsealal puuduvad poollooduslikud kooslused ja vastavaid kulusid riigile ei kaasne.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud teiste ministeeriumitega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Ministeeriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.